Број 116. У Новом Саду у четвртак 29. маја 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Знамените владарске посете

Дакле сада је већ означен и месец, кад ће бити састанак европских владара. Тако ће, у месецу августу ове године, италијански краљ Виктор Емануил вратити посету енглеском краљу Едуарду VII., одакле ће при повратку свратити у Париз и посетити председника француске републике Лубеа. Лубе, пак, пошто се Виктор Емануило врати у Рим, посетиће га, а све ове посете биће свршене посетом руског цара италијанском краљу.

Ма колико ове посете владара Русије, Италије и Француске носиле на себи вид етикеције и учтивости, ипак су оне и од политичког значаја с обзиром на данашњу политичку ситуацију у Европи. Поводом ових посета у постојећим односима ових држава извршиће се можда важне промене а није искључена могућност, да ће се поставити темељ новим или „природнијим“ — како листови дотичних земаља кажу — односима између ових држава Посете, које ће се учинити, изгледа, да ће бити од врло велике важности по Италију — земљу, која је, у позније време, у погледу будућности своје, имала много што шта истоветнога са својим претцима из доба Ромула Аугустула.

Биће да има више од 15—18 година, од како ова два романска племена: Италијани и Французи, благодарећи вештој политици противника Француске, не дружују. Црни облаци, у току поменутог времена, помрачаваху француско-италијанско поднебље и Италија, благодарећи несавесној политици њених политичара à la Криспије, истргну руку из руку свога брата Француза, и уђе у тројни савез. Криспије је био у Италији то што је данас у Србији генерал Цинцар Марковић. Он, Криспије, као државник, обрну државну крму у мутне воде тројног савеза, што се заврши не толико његовом, Криспијевом, катастрофом, колико катастрофом несрећних финансијских и политичких прилика у Италији. Зла срећа и судбина Италије код Адуе и авантуре у Абисинији, документи су нашега тврђења о хрђавим последицама, које су Италију снашле због њеног уласка у тројни савез. Будућа посета италијанског краља председнику француске републике, изгледа, што ми са задовољством констатујемо, да су данашњи политичари у Италији свесни своје државничке свести, па су с тога и прегли, да покају грехе старе. Француска је пак са своје стране учинила све, што је потребно било, да се прошлост преда на сарану заборава и да се утре пут за што скорије зближење ова два народа једне крви.

Данашњи трговачки уговор између Француске и Италије није ништа друго, него француско талијански споразум Осим тога, Француска је, приликом решења триполиског питања била прва, која је Италији признала право над Триполисом. Ова предусретљивост француских државника на спрам жеља талијанских није остала без успеха. Данашњи антиаустријски покрет у Италији не треба ничим другим тумачити, до жељом италијанског народа и његових државника, да Италија иступи из тројног савеза, образованог против Русије и Француске, који у себи садржи само једну обичну форму, а не и — биће. И, према оваком стању ствари да ли се може и сме одрећи сва важност посете талијанског краља председнику француске републике и овога опет, талијанском краљу? Није искључена могућност да ће ове измене посета увести у једну сасвим нову, неочекивану, фазу питања на европском истоку и средоземном мору, у коме би случају Италија, у питању на европском истоку бар била неутрална — ако не би и стварно иступила из тројног савеза.

Рекосмо да ће све ове посете бити завршене посетом руског цара талијанском краљу. Виктор Емануил показао је своје симпатије кад је поставши краљем Италије, као владар учинио прву посету руском цару. Посета, пак, руског цара талијанском краљу, држе да ће популарисати Италију и учиниће је подобном да придобије изгубљену важност у Европи На сваки начин императорска посета у Риму, после пријатељских манифестација између Виктора Емануила и Лубеа, биће један доказ о обрнутом фронту Италије на спрам тројног, односно двојног, савеза.

Што се тиче, пак, посете италијанског краља енглеском краљу, то ће бити васпостављење традиционалног пријатељства између Италије и Енглеске, која ће је ставити у могућност да очува своје интересе на средиземном мору, на коме су највећи интереси Италије

Прилике у Угарској

Будимпешта на Духове.

(Румунски активитет. — Политички положај.)

У добранском срезу, у коме су Румуни бирали некад генерала Доду и у ком су најјачи био је накнадни избор посланика за угарски сабор. Тамо су се Румуни упустили у избор и изабрали су дра Аурела Влада са народносним програмом, а са већином од 44 гласа.

Међу Румунима постоји покрет, да се при поновним изборима упусте у изборе. У крашо-серењској жупанији — где Румуни имају до 74 од сто својих бирача, тај је покрет најјачи, ма да и тамо није та ствар решена, а и у другим жупанијама су многи Румуни још увек против упуштања у избор, јер држе, да би према данашњем изборном закону и подели срезова изабрали једва неколико посланика, а требали би да их имају око 50.

Они мисле и то, да данас влада „попушта“ народносном посланику, управ не чини му најгоре сметње као што беше под Тисом, а то зато, да намами народности у изборе, па да им замаже очи са 2—3 посланика.

Политички положај је непромењен Новине доносе дугачке ступце свакојаких гласова, но све су то само гласови Али толико стоји, да ће се ствар морати решити за месец два дана, ако ће у опште бити парламентаризма 1. октобра по новом календару треба да ступе у војску регрути, било по старом било по новом броју. А за новачење је потребно бар 6 недеља. Закон о томе мора се изгласати иначе ће цела нагода и опет пући по сред среде.

ПОДЛИСТАК.

РОЈИЧ (РОГАТАЦ).

Здравље пре свега! Здравље је највеће благо човечје! Од здравља нема већег богатства на свету!

Ето, то су узвици, то изреке, што их чујемо и слушамо из дана у дан, мал' те не на сваком кораку. И у данашње дане можда више но икад досад. А кад би се запитали, откуд баш у наше дане да се тако често истиче важност здравља по општу срећу човечанства — нашли би, да је то отуда, што се баш данас, чини нам се, највише шире разне болести: стомака, црева, живаца, бубрега, коже, цигерице, венеричне болести и т. д. и т. д. И човечанство, падајући у све то неповољније прилике животне, те нападнуто од разних тих болести, највише баш данас уздише за здрављем; благосиља оног, ко је здрав, а проклиње сваку бољетицу. Да, данас, кад су т. зв. модерном цивилизацијом, продрле у редове људске и многе невоље: Сиромаштво, напорни радови, жестока борба за опстанак, теретна брига за себе и својту, силни недостаци у подмиривању многобројних потреба, оскудица у чисту ваздуху, здраву стану, доброј храни и претерано ширење проклетог алкохола у виду разноврсних жестоких неприродним начином произведених пића, као и прерано полно уживање — у исто доба су продрле међу људе и разноврсне модерне болести, што их напред набројисмо.

И дошло је већ дотле, да је редак, врло редак човек, који се не тужи, е му сад фали ово сад оно у погледу његова здравља. И смишља се и измишља сваковрсних начина, како би се ослободило од ове ил' оне болести и дошло поново до повољног здравља.

И имајући то на уму, а сећајући се, како су поштовани читаоци »Заставе«, радо читали у прошлој години подлистке њене о Рojичу, том тако лековитом »бисеру« од купатила европских у опште, ми се ево лаћамо пера, да на почетку купалишне сезоне, изнесемо укратко, шта је Рojич и какво је купатило, и какве се све болести тамо могу да лече, као и то, какве су прилике у њему уопште.

Rohitsch Sauerbrunn лежи на граници између лепе Штајерске и Хрватске и Славоније а на 228 метара изнад мора. Са севера и истока штите га лиснате горе и планине. Клима му је блага, а има доста потребне влаге у ваздуху.

Извори рojички су познати већ од векова и учењаци су утврдили, да су подједнаки изворима Карлсбада и Маријенбада. Шта више у некојим састојцима и превазилазе ове.

Водом из »Styria-Quelle« успешно се лече: акутни и кронични катари стомака и црева, отекотине у стомаку и грчеви, атонија стомака и црева, нервозност због рђава варења, споро и тешко варење уопште, одебљање цигарице црне, жутица, каменови од жучи, разни дуги катари и разне женске и мушке болести у доњем делу тела А нарочито се стално отклања затвор и добива уредна столица употребом воде из „Styria Quelle“.

Донекле као лек против затвора а иначе као пријатно пиће је вода из »Tempel-Quelle«, која је нарочито добра за оне, који морају много да седе, те пате од тешка варења у опште, од љутине (горушице) подригивања итд.

За малокрвне је пак врло добра вода из шумског извора (Waldquelle) који је пун гвожђа. Но осим лечења водом за пиће, има и три купалишта, где се купа у топлој или хладној води и тиме успешније и брже лечи. А за потпомагање лечења служе и галванске струје и масажа.

Храна се спрема по гостионицама по пропису и под строгим надзором лечника купатила и — што нарочито наглашујемо — саразмерно врло је јевтина, као и разноврсна добра вина. У посебној продавници Швајцаркиња може се пак добити кисело млеко и кефир по умерену цену.

Станови могу да се добију такође по умерену цену, у саме управе купалишним зградама. И то почевши од 80 потура до 16.— круна дневно.

За проходање служе многа дивна шеталишта, као и врло романтична околна брда и долине. Сезона траје од 15. маја до 30. септембра и живот је у купатилу веома пријатан а уз то саразмерно врло јефтин, јер се може

Опозиција је зашла сувише далеко, а да би смела попустити. Кошут, Јуст и други њени угледни чланови радо би се задовољили ма и са формалним каквим ус тупком, само да се ствар заглади, јер се боје да је у питању не само парламента ризам Угарске, но и више што. Млађи чланови крајње левице су у већини и они су вољни да кидају и терају до краја, па како буде. То је једна вест. Но сад и ово:

Пештанска жупанија стала је на страну опозиције. Она је изрекла једногла сни закључак, да „према повишењу броја регрута и према све већим жртвама које се траже, треба задовољити и народне захтеве“ Чак су и владини посланици, чланови жу панијске скупштине, пристали на ту ре волуцију Ово је изазвало велику сензацију. Из тога изводе, да је ово миг Бечу, да већ једном попусти. И ово потвуђује све то јаче ону вест, коју сам вам већ писао пре више недеља, да су и влади новци сложни с опозицијом, да се што искамци од Беча, и да је цела ова борба намештена . . .

Улога дра Љубе Павловића

у епархији темишварској.

I.

У темишварској епархији је вазда било борбе између народа и једне врсте људи, који су терали своје личне ствари на рачун само епархије. Но све то нећемо истицати, пошто је све претурено, а мртву главу не диже из гроба. Међу тим ваља још једном истаћи важне ствари од 1880. године овамо:

За то време теране су највеће злоупотребе са пустаром „Цером“, манастиром Бездином и Сенђурђом, епарх. фондом, верозаконским приносом и саборским трошковима. Манастири су на хиљаде оштећени, а да се штета заклони, рачуни су попуњавани руком епископа Георгија Бранковића, који се у тима приликама назива и природним надзорником ових добара. Од „Цере“ није сав новац утицао куда треба, а то такођер терети „природнога надзорника“. У епархијски фонд није ушао сав новац, тако исто није ушао ни верозаконски принос и саборски трошкови. „Природни надзорник“ је нешто доцније унео а нешто и сада тако стоји. Епархијска скупштина од 1898. год. наредила је да се све то рашчисти и извештај поднесе, па да се учини што се мора учинити. Ово је врло важно решење, јер се општинама на врат шаљу егзекуције за то што тобоже све то дугују, а у истини су оне то платиле. И са оваким решењем је ишло тешко, јер је „природни надзорник“ имао доста јатака. Но што је и тако ствар решена, заслуга је чланова радикалне странке у скупштини, а ту је био и др. Љуба Павловић.

Међу тим, знало се да ће све на томе остати ако у нову скупштину уђу људи из скупштине 1898. год. и ако епархијска управа буде састављена као она од 1898. год. Манастирски рачуни, рачуни епарх. фонда, верозаконског приноса и саборски трошкови, остаће не рашчишћени а штета ненакнађена. С тога се живо радило на томе, да радинална странка добије већину, те да то све рашчисти. Ишло се и за тим, да се рашчисте и саме радене снаге у центруму и учини крај њиховим неделима (да се најблажије изразимо) Радикална странка је имала 40 гласова у скупшини, противници са др. Љубом Павловићем 42 члана. Но да су дошла још три радикала, који су случајно изостали, то би радикална већина била од једног гласа. Међу тим, да др. Љуба Павловић није на рачун странке учинио, у Кикинди што је учинио то би радикална странка имала потпуну већину. Но др. Љуба Павловић је изневерио своју странку, народну ствар, изневерио и самога себе. То му је била улога до епархијске скупштине и у скупштини, а награда је била седање на подпредседничку столицу. Али и то је учињено с рачуном, да др. Љуба Павловић одигра до краја своју улогу у епархији темишварској.

II.

Ново друштво је истицало дра Љубу Павловића и он је непрестано био у прочељу. До колена су му били: прота Влаховић, прота Дражић, дра Живко Богдан, др. Богдан Давидовић и т. д Они су му доказивали и дошаптавали шта да чини те му је улога врло ружна била. На његов рачун је ишло оно терорисање и изазивање противничке тако импозантне мањине. Но после су попуњени одбори (зна се како) и ту су пајташи Љубе Павловића чинили што су хтели. Он је једва протурио два члана из Врањева и два из Меленаца, а остало су присташе др. Живка Богдана Давидовића, проте Влаховића, проте Дражића итд.

И тако је у тој прилици била улога др. Љубомира Павловића, да преко његових леђа, и на његов рачун, ови људи поново заузму управу у епархији темишварској, коју су они и њихови очеви дотле толико цедили. Но да ли је тим све свршено? Није, јер све ово је требало да заклони друго нешто и ево шта:

Речено је већ да је епархијска скупштина од 1893 год наредила извиђај: манастирских рачуна, рачуне епарх. фонда, верозаконског приноса и саборских трошкова па да се „природни надзорник стегне“. То су требале учинити нове епархијске власти којима стоји на челу др Љуба Павловић, као подпредседник. Па кад год треба ту да се заклоне они, што имају да одговарају, почевши од Георгија Бранковића, то се или ништа не ради, или се ради неисправно, тек да се ствари затрпају или застаре. И сада се већ добацује: па тако хоће народњак др Љуба Павловић, те је његова улога данас да прикрије оне који су епархију годинама упропашћивали. Кад и то спроведе одбациће га ти људи, као што су га одбацивали годинама. То је данас улога дра Љубе Павловића у епархији темишварској а може ли бити жалоснije улоге?

На ово питање нека одговара Др. Љуба Павловић како зна то је чисто његова ствар. Али на ово питање су дужни правилно да одговоре: Врањевчани, Меленчани, Куманчани, Карловчани (Банат) итд. Бечејци су одговорили достојно и нека им је признање за то јавно изречено. Они други, ако пођу и даље за др. Љубом Павловићем изневериће народ и себе, али ће понети одговорност за штету, која је нанесена општинама, манастирима и фондовима.

Н.

Догађаји у Хрватској и Славонији.

И они су проговорили.

Клуб народне (владине) странке имао је конференцију, о којој смо већ јавили. Конференција се тицала немира у Хрватској и Славонији. На тој конференцији донета је пре свега резолуција из три тачке. Ту се брани прво и прво нагода, и каже се, да ће народна странка учинити све могуће да се та нагода очува. Изјављује се бану „непоколебиво поверење“ и напослетку се осуђују посланици аустријског сабора, који су се дали завести, да се умешају у ствари које државно правно не спадају у њихов делокруг.

Ван тога је народна странка упутила проглас на „хрватски народ“, у коме га позива, да престане са немирима, јер ће ван осталог бити отуда и велике материјалне штете, а народ је и иначе сиромашан. — У том апелу на народ, на пада се жестоко опозиција сабора у Хрватској и Славонији. Тамо се каже, да се народ не даје заводити. Док аранжери овога покрета стоје скривени, дотле сељак и радник страдава Нека се та господа отворено ставе на чело покрета. Но они то не раде и према томе их треба ценити.

Ови кораци посланика владине странке дошли су свакојако као оно огртач после кише.

да излази на крај дневно са 4—5—6 круна свега.

Лечење зависи од болести. За лакше болести је доста 21 дан, а за теже и најтеже случајеве 28—42 дана.

За увесељење и разонођење публике, свира сваки дан музичка капела одабраних Чеха уметника, а приређују се и разне забаве и излети.

За станове најбоље се унапред обратити на управу купатила, која онда према жељи сваком пошље ценовник, те сваки може да наручи себи собу какву хоће. Најкраћа адреса је: Direction Rohitsch-Sauerbrunn.

Путује се пак из даљих делова Угарске најбоље и најбрже од Н. Сада преко Инђије, Винковаца, Брода и Загреба до Крапине, а одатле колима до Ројича. У Крапини добро је погађати се с подвозницима, јер хоће — као по Богу и на другом месту — често да »одеру« поједине путнике. Пут иначе од Н. Сада до Ројича не стаје више од 20—25 круна. Но може се путовати и преко Будимпеште до Пелчаха одакле се на колима за 21 сахат може доћи у Ројич.

Изнели смо све што је главније о овом доста лепом, јевтином, угодном и лековитом купатилу и на завршетку још једном га својски препоручујемо свима, који болују нарочито од катара у стомаку и цревима и у опште од болести у доњем делу тела (Unterleib), а ради су потпуно да се излече.

Ваљаних лечника има више, а ми би сваком препоручили нарочито Словенца г. Јосифа Хојзла, који је врло предусретљив човек и врло искусан лекар.

Милован.

БРАЋА.

У једном месту босанском, још пре окупације, умре Алил Хусејин. Остане за њим млада була и двоје нејаке деце. Сродници јој били раштркани по свету, кубурили су, пробијали се кроз свет, мучили своју муку, па јој ни су могли пружити помоћи. Тако остане она сама, без окриља, без заштите у големом свету. Куд ће шта ће, већ се преуда. Дође са своја два сина у харем старога Мула паше.

Код свога очува затекоше браћа сијасет деце. Нека су била његова рођена, неку су опет довеле друге буле, које су остале удове, па се за њега преудале. Тако је била једна чак из Монголије, па довела Мули пасторче — Монголче.

Тежак и мучан је био живот деци Хусејиновој. Силне невоље, муке и патње претрпела су браћа у свом животу. Очув к'о очув волео је већма своју децу него пасторчад.

Стари Мула имао је да издржи много борбе. Час ударали његови противници, па их је требало одбити, час се побуни против њега који од његових пасторака, па га је требало по прстима.

Али кад оседи са свим Мула и кад ојачаше и дорастоше синови и пасторци, није могао да изађе с њима више на крај. Да направи реда и мира он их подели.

Синови Хусејинови добише очево имање. Али у једног сина уђе ђаво (веле, да је дошао чак из Палестине), те по ђавољем наговору приграби себи целу очевину. Не хтеде признати право братовљево. Па не само то, него кад се осили, а он стаде кињити и патити свога брата (разуме се, по команди ђаволској). У обести и охолости својој гањао га је, одрицао га се. Заборавио је на мајчино млеко, згазио своју вођену крв, пљунуо на дугогодишњег савезника и друга свога, а све за то, јер га је ђаво на то подбадао.

Али једног дана стаде још већма обесни брат да напада оног сиротана и да га немилице вређа. Но ни то му не би доста, него подиже руку своју на недужног и немоћног брата, па га ћуши говорећи: »ти ниси мој брат, ја тебе не познајем, ти си погани Влах! Напоље одавде!«

Заболеше оног сиротана увреде, нападаји и ћушка братовљева, љуто га до дна срца заболеше. Није то њему била првина. Свикао је он на нападаје и увреде, али му тешко би, што их дочека и од рођеног брата. Туга му

А што се тиче непоколебивог поверења бану и одбране нагоде и данашњег система, то је излишно било и спомињати. Та сваки зна, да после пада бана Хедерварија, тешко да ће и један од те господе из већине опет видети сабора, јер поверење баново не значи уједно и поверење народно.

Деренчин је у „Обзору“ жестоко напао проглас на народ, јер се у њему денунцира опозиција. И после тега неће више бити могуће ни праве личне везе, а камо ли политичке везе између посланика владине странке и опозиције.

Што се нас Срба тиче, ми би имали да приметимо ово: Проглас на народ упућен је „хрватском народу“. А на тај су проглас пристали и председник сабора Васа Ђурђевић, као и остали Срби посланици владине странке. И сад би волели знати, дал је народ у Хрватској и Славонији, по мишљењу тих представника „Српскога клуба“ само хрватски?! Или можда господа мисле, кад су Срби били мирни и стајали у страни приликом тих немира, да није било потребно обратити се и на српски народ. Ако су господа то мислила, онда је требало у прогласу то и истаћи. Овако како је припомогли су и опет Срби чланови „Српскога клуба“ да се прогута и прећути име српскога народа. А иде се бајаги за тим, да се духови стишају и умире.

Чланови „Српскога клуба“ могли би свој поступак бранити само с тог гледишта, што њих није ни бирао српски народ, него бан и његови органи, те према томе нису имали ни повода да се сете српског народа и да се на њега обраћају.

* * *

У Новом (Приморје) било је опет демонстрација. Мноштво демонстранатата ишло је певајући улицама, па су уклонили на молу (пристаништу) налазеће се појасеве за спасавање из воде (приликом дављења), на којима су мађарски написи.

У Грижанима држали су парастос убијенима на који се скупило мноштво народа После парастоса било је великих демонстрација, покидане су телеграфске жице, а на телеграфским стубовима извесили су црне заставе, које је после жандармерија уклонила. У више места у Приморју поновили су се изгреди, уклоњени су многи грбови, који су били изнова намештани, на место оних пре скинутих и полупаних.

У Загреб је стигло из Марибора још 2 ескадрона улана, да би се тиме успешније спречили даљи изгреди.

Осим тих улана повећаће се и пешадија, јер се боје великих изгреда и немира приликом отварања сабора, који ће се 17. јуна састати.

16 јуна биће пред загребачким судбеним столом расправа против 23 особе из Запрешића, који су напали били на железничку станицу, и скинули мађарску заставу

Пошто се побојавају демонстрација, говори се, да неће о Телову бити свечане литије, као обично што је.

У Вараждину било је демонстрација приликом парастоса погинулом Пасарићу, које су набрзо угушене.

Прекјуче била је у Загребу врло бурна седница у градском заступству. Један заступник пријавио је питање, за што има у Загребу толико војске, и ко ће то платити? Градоначелник му је писмено одговорио, да он (заступник) то питање ставити не може, јер то не спада у делокруг заступства.

Пошто је опозиција у заступству тражила, да се тај градоначелников одговор у седници прочита, а градоначелник и већина то никако нису хтели да допусте, дошло је до оштре препирке и велике ларме. Напослетку је опозиција изјавила, да не тражи, да се тај одговор прочита. Одбијен је прешни предлог заступника Гашпаровића, да се захвале за изразе симпатије из Далмације, Истре и Крањске; а исто тако други прешни предлог, да се из градских средстава даде удовицама убијеног Пасарића и Крајонића по 10.000 круна.

се свила око срца, жалост му притисла груди, ал' је он ћутао и трпио.

Не прође неколико дана, ал' обесни брат допаде невоље. Нападе га један непријатељ. И смути се јако нападнути брат, јер противник његов би снагом много претежнији. У невољи својој стаде се осврта обесни брат на све стране, свакоме се обраћао, свакога молио за помоћ, али га свуда дочекаше хладно и непријатељски. Најпосле му поглед паде и на брата, кога је пре неки дан онако љуто увредио и кога је од увек онако тешко гонио и кињио. Али невоља савлада обест и охолост и он завапи:

»Брате, драги брате, ходи ми опет у загрљај, да опет будемо браћа, да опет будемо једно срце, једна душа и да заједнички одбијемо овог противника!«

Тужно задрма онај брат, на ове речи, главом. Зажелео се он таквих речи од свога брата, ал' је знао, да оне не значе много, па рече:

»Дотле, док не изагнаш из тебе тог ђавола, који сеје раздор и мржњу између нас и док не признаш и моје право на заједничку нам очевину, не могу прићи теби ближе, јер нисам сигуран, да нећу добити од тебе нову — ћушку....«

Regent.

Догађаји у Старој Србији и Мађедонији.

Опет динамит у Солуну.

Из Солуна јављају 26. маја: Јуче се муњевитом брзином пронео овде глас, да су бугараши у близини вароши бацали бомбе. У исто време чује се, да је једна мала комитска чета од 16 људи сигналима задржала воз на спојној железничкој прузи, на 14 километара од Солуна. Комите су биле добро наоружане и снабдевене експлозивним предметима. Једно одељење царске војске отишло је у потеру за њима.

Реорганизација турске жандарнерије.

Из Цариграда пишу, да се од толиких звучних реформама, које је порта обећала, зауставило само на »реорганизацији« жандармерије у коме су циљу дошла два официра из Шведске и Норвешке. Норвешки капетан добио је ранг потпуковника, а шведски подпоручник чин мајора. У први мах им је била одређена плата са 40 фуната (фунта чини 25 круна) месечно, али на интервенцију шведскога посланика грофа Штремфелда, који је међутим премештен, додато мм је још 35 фуната месечно. Њино путовање у Мађедонију за сада је одложено, па, како је сумњиво, да ће ти »реорганизатори« у опште отићи тамо, то су се »привремено« настанили у Цариграду.

Турски аскери на Рашкој.

Београдске новине пишу:

Јуче, први дан Духова, између 5 и 9 часова у вече, једна чета турских аскера вежбала се на самој граничној међи. Наши погранични стражари посматрали су је с ове стране места на Рашкој Реци. По свршетку вежбе више од половине људи из те чете упутише се на мост у намери, да пређу нашу границу. Стража им је против стала и задржала их на самоме мосту. У исто време беше се чула и пуцњава топова на турској страни. Аскери су изјавили, да се то вежба артиљерија, а турски телеграфиста опет рекао је на линији нашем телеграфисти, да се том пуцњавом слави имен дан султанов што у истини не стоји. Аскери су се повукли са моста избацивши неколико метака у ветар. На то је дописник »Нове Сл. Пресе« саопштио одавде своме листу вест да је данас српска влада упутила XV пешадијски пут на Рашку, где се отворила крвава борба између турских војника и наших стражара. Та вест дописника »Нове Сл. Пресе« нетачна је. Нити је упућен који пук на Рашку, нити је било крваве борбе између турских аскера и наших пограничних стражара.

Срби се враћају у своје јато.

Из Битоља јављају: Четири српска села у костурскоме срезу, која су до сада била уз егзархију и издавали се за бугараше, пристали су уз патријаршију и изјавили су да су Срби. Тај пример није усамљен, јер сваки дан по које село враћа се под окриље васељенске патријаршије, и у исто доба извештава надлежну турску власт, да неће више да чују за бугарске попове и школе, јер су они од памтивека Срби.

Сукоб код Градобора.

Из Цариграда јављају: Прошле среде код Градобора, три сахата северно од Солуна, био је сукоб између једне бугарашке чете и турске војске. Чета је имала 15 мртвих.

Добра полиција.

Из Солуна јављају: Поједини полицајци траже мито од оних путника, који из Битоља и Солуна хоће да путују у иностранство, иначе их не пуштају у Европу.

Политички преглед.

Несугласица у владиној странци. Док у угарском сабору тече опструкција без икакве веће занимљивости, дотле се у саборским ходницима веома живо расправљају многа питања, а нарочито сад несугласице у владиној странци. Позната су трења између Апоњијеве групе и групе Тисине и Банфијеве. Данас једно друго терају из странке. Посланик Улманци Апоњијевац интерпелисао је у последњој седници министра Лукача у ствари Секулских жељезница и на крају није узео на знање одговор министров. Сад Банфијевци и Тисовци траже да повуче конзеквенције, а Апоњијевци траже, да повуку конзеквенције они посланици, који су на скупштини пештанске жупаније гласали уз резолуцију, која се не слаже са владиним становиштем. Сел има много муке да их одржи у гомили, а хоћели их одржати то је питање.

Угарски сабор. У седници од понедељника расправљало се о ванзаконском стању. Говорили су Геза Хеленброк, Ђула Андраши и Ђула Ковач. Први је изнео, да ће већина можда и одобрити кораке владине и тај апсолутизам, ал то ће бити Пирова победа. И други и трећи држали су подуже говоре.

Нови брзометни топови и делегације. „Нови бечки дневни лист“ (Neues Wiener Tagblatt) јавља, да војна управа неће ове године тражити од делегација опредељену своту за набавку нових брзометних топова. Узрок су томе, већ познате тешкоће због предлога о повећању броја регрута, и за то неће и са овом другом ствари да ствара још веће тешкоће, већ ће ту ствар одложити за до-године, а дотле се нада, да ће питање о повећању регрута бити решено. Дакле прво једно па онда друго. За ову годину дакле нове жртве у крви и новцу за повећање војске у људству, а за до-године, и друге за њом, велике жртве у новцу за нове брзометне топове. До године нек притисне и једно и друго, само докле ће тако моћи ићи. За дуго зацело не.

Из Србије. Владина „Слога“ доноси под насловом: За осуду ове редове:

„Још дан два те ћемо бити у стању да саопштавамо имена оних који ће се у појединим окрузима кандидовати за чланове Сената. Како сазнајемо влада жели да избором у Сенат уђе што већи број интелигенције, па је у ту циљ решена била да 7—8 места у Сенату уступи члановима радикалне странке и то вишим и вићенији државним чиновницима Влада је ових дана понудила сенатска кандидатска места неколицини тих радикалних вићенијих државних чиновника, али су они одбили ту понуду владе, нису хтели да се одазову жељи њеној, да у Сенату јачом интелигенцијом буду заступљене све три политичке странке. — Ово доносимо с тога да би она већина радикалних гласача, која је узела учешћа при прошлим изборима,

увидила какви су ови њихови виђенији чланови, какви су ти људи, који се при свакој згодној прилици радо називају пријатељи народа, а овамо им је главна циљ да се дочепају масни положаја — а народ им је девета брига. — Влада ће услед тога принуђена бити да за горњи број сенатских места истакне кандидате из других странака.“ — Из овога се види двоје: Да влада дели мандате како воле. Па и при тој подели није имала на уму потпуно независне људе, него државне чиновнике. Да после свега тога нису за осуду они чиновници, који су одбили ова места јасно је. Људи имају потпуно право што не ће да изигравају комедије.

Вести из места и са стране.

Једно занимљиво откриће.

У једној од прошлих седница угарског сабора замерио је посланик Угрон, што се у саборским записницима умећу речи или читави редови, или се преко првобитног текста на појединим местима прилепи нов текст. То не би смело бити. И том је приликом открио Угрон ово; Кад је 1888. године утврђено поравнање између Угарске и Хрватске и Славоније, није се пазило довољно на хрватски текст. Испало је за руком једном чиновнику, да искрене прави текст тако, као да Фијума припада Хрватској и Славонији. Кад су тај акт требали да поднесу већ владару на потврду, у последњем часу виде погрешку и шта су радили. Прилепили су парче хартије преко погрешног текста и уписаше нов. То владар није ни приметио, него је тако потписао. И кад би неко здерао са тог потписаног закона ону прилепљенр цедуљицу, видео би, да под њом пише, да Фијума припада Хрватској и Славонији. — То и томе слично не би смело више да се догађа. — Ово је изазвало сензацију, јер та ствар беше непозната. Многи са мађарског гледишта замерају Угрону што је изнео ту ствар.

Вежбање српске војске.

Војни министар Србије наредио је да се позову на вежбање на 15 дана, код кадровских коњичких пукова, резервни коњички официри, који се налазе распоређени у коњичким јединицама П. и Ш. позива народне војске. Ово позивање да буде од 10. јуна текуће године.

Прослава Београдског Певачког Друштва.

Пишу нам из Београда: На први дан Духова после литургије положен је камен темељац друштвеном дому. Краљ није био присутан, но га је заменуо ађутант. По подне је био конгрес, на коме су усвојена правила савеза певачких друштава. У вече је био историјски концерт, који је испао врло добро. Све пијесе отпеване су врло добро и на опште задовољство.

Лепо је било чути историју српске песме и видети њено развијање. Други дан Духова, после службе, на којој је певало панчевачко црквено певачко друштво, извршена је поворка према програму, која је испала ванредно добро и за око гледаоца допадљиво.

У вече је био концерат за утакмицу. Победу је однело шабачко певачко друштво, добивши краљеву награду. Другу је добило вуковарско певачко друштво „Јавор“, трећу српско црквено певачко друштво из Панчева и четврту „Обилић“. Сем тога нарочиту похвалу добили су српско-јеврејско певачко друштво из Београда и српско црквено певачко друштво из Чакова. Награде су I. краљева орден св. Саве V. степена; П. патронеса два велика пиротска ћилима; Ш. друштвена два прстена и IV. патронеса два сребрна жирандоа. У првом одељку био је „Обилић“ победилац, али други део је већ био интересантнији. Чаковчани су били бурно поздрављени, јер их је било свега дупли квинтет, а то с тога, што су имали сметње од њихове власти. Они беху чета мала, чета мала али одабрана. Гласови одлични и извежбани. Јавор и Панчевци певали су одлично, а тако исто и „Обилићевци“. После свршеног концерта био је банкет, на коме је суделовало 250 гостију и трајао је дубоко у ноћ. Сутра дан су чланови свију друштава примљени од краља и краљице.

Будимпештански магистрат против поскупљивања цене хлеба.

Пошто је у Будимпешти у последње време јако и према садашњој цени жита са свим неоправдано поскупила цена хлебу и белом пециву, то се и будимпештански магистрат у интересу потрошача почео озбиљно бавити с тим, како ће тој невољи доскочити. Магистратски одсек за апровизионовање (брига за што успешнију набавку животних намирница) предлагао је, да се магистрат у то не меша. Међутим је градоначелник противно предлагао, што је онда у магистратској седници и једногласно примљено, а то је: 1.) Да варош подигне одмах једну варошку пекарницу, која би осим што би публици јефтинији хлебац продавала, подмиривала такође и потребе градских завода (болница, сиротишта и т. д.) 2.) Да се организује (уреди) увоз хлеба из провинције, и да се том увозу даде, од стране вароши, што више олакшица, а исто тако да се за увоз тај затраже олакшице и од владе. Осим тога упућен је горњи одсек, да се ради добављања хлеба стави у споразум са пекарницама у провинцији.

Задругарска вечера.

Управни одбор Срба занатлија Новосађана решио је, да се на дан оснивања ове задруге одржавају трећег дана Духова задругарски састанци приређивањем вечере. Према том закључку одржана је така вечера јучер, трећег дана Духова, у задружином локалу, која је врло добро посећена била На вечери беху овога пута и женске у лепом броју заступљене. Весеље је уз певање свирку и родољубивих здравица у најлепшем реду текло до чак у зору.

Пресуда динамитским атентаторима.

У недељу у 10 и по сати пре подне преки суд у Солуну изрекао је пресуду над динамитским атенторима. Та седница преког суда како дописници солунски извештавају, учинила је на присутне врло необичан утисак. Изрицању пресуде присуствовали су сви преставници виших турских власти; од страних консула био је само први драгоман аустро-угарског консулата, а дворана је била пуна света После неколико тренутака уђоше у дворану тројица од оптужених, четврти Богдан није дошао, он је у суботу покушао био да побегне, па је при томе покушају рањен у плећа. Тројица од оптужених зову се: Павле Почев, 22 год. стар, оптужен за атентат на француском броду „Гвадалквивир,“ Марко Стојан и Милан Арсов. За једним асталчићем седео је државни тужилац и прочитао је тужбу у којој је изнесено све што се у оним данима десило у Солуну и због чега се као главни кривци оптужују Богданов, Марко и Малан. Ни један од оптужених у саслушању није је дао какви стварни исказ. Исказом сведока утврдило се да је Почев узимао динамит из подземног лагума код Отоманске банке. Стојан је признао да је он тај лагум копао, али је одрицао да је он тај лагум снабдео са динамитом. — Богданов је изјавио да је био приморан да учествује у атентату, али није имао смелости да баци бомбу у аустро-угарски консулат Приликом апшења нађен је код Стојана један сандук са динамитом. За Арсова потврђено је да је радио при копању лагума а код њега су нађене и бомбе. Пошто су прочитани сви иследни записници и искази сведока, устао је председник преког суда Адиб паша и држао је подужи говор, у коме је истакао да се ислеђењем доказало да су оптужени, дела која се њима на терет стављају, а то су дела велеиздаје, доиста извршили. Према томе, а сходно закону, оптужени се осуђују на смрт. Оптужени су саслушали пресуду у највећем запрепашћењу. — Валија је у свом говору заблагодарио судијама на њиховом раду, и с тиме се та седница преког суда завршила.

Туча у Угарској

Непрестано стижу извештаји из разних крајева Угарске да је последњих дана било тамо непогоде и туче, која је усеву грдна квара нанела. У општинама Ракошу, Геречфалви и Мадефалви, падао је крупан лед, који је усев скоро по све уништио. У фогарошкој жупанији била је велика олуја, а падао је и лед крупан као лешњик, који је такођер нанео усеву грдна квара.

Куга у Берлину.

Берлинско је становништво врло узрујано. Тамо је умро др. Сакс а испоставило се да је умро од куге у плућима. На кратко време пре своје смрти имао је запаљење плућа. После обдукције тело је умотано у велике мараме наквашене у карбол, за тим је метнуто у ковчег од цинка, који је залетован и за тим метнут у други ковчет од дрвета и по том је сахрањен у јеврејском гробљу. Без икаквих верских и црквених обичаја, ковчег је одмах затрпан у земљу. У цркви му је одржано опело тек други дан, ком су присуствовали само најближи чланови родбине.

Потонуо брод и многи платили главом.

Близу Марсеља, код острва Мер, сударио се брод „Инсулер“ са бродом „Либаноном“. „Либанон“ је одмах на брзо потонуо а људство на њему махом се подавило. О тој несрећи поведена је реч и у француском сабору. Француски министар председник Комб изнео је, како се још за извесно не зна колико се лица спасло, колико се утопило и колико је у опште било на броду „Либанону“. Забележено је било свега које путника, које особља 148, но многи се укрцају на брод у последњем часу, а многи опет узимају повратне карте, те и једне и друге прибележе, офисири на броду, тек за време путовања. Како се несрећа догодила управо одмах у почетку путовања, то та лица нису пописана. По извештајима се узима да је на броду било свега 200 лица. Зна се да је до сад 60 лица спашено од других бродова те по томе број погинулих био би 140. Но има, који се спасли и пливањем до блиске обале. А има бродова, који су некоје путнике спасли и продужили свој пут, те ће број погинулих свакако мањи бити.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 7. јуна. п. р. — (Извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за живинарске намирнице).

Живина: Довози су били увећани домаће робе, а било је довоза српске и бугарске, местна тражња и иностранства досто је жива те је и посао живахно текао.

Цене домаћој роби:		Цене српској роби:	
Кокошке	К 2·40—2·80	Кокошке	К 2·——2·40
Патке	„ 1·60—2·20	Патке	„ 1·60—2·—
Гуске	„ ——	Гуске	„ ——
Ћурке	„ ——	Ћурке	„ ——
Млади пилићи	„ 1·60—2·10	Млади пилићи	„ 1·20—1·60
Млади гушчићи	„ 3·—6·	Млади гушчићи	„ 3·——3·60
Млади пачићи	„ 1·60—2·20	Млади пачићи	„ 1·20—1·80

Јаја. Довози су смењени тражња је чврста К 60·—63·, Српској 57·—68·.

Цена домаћој роби:

Јабуке. Довоза нема а и робе нема више нити пак потребује.

Ораси. Довоза нема тражња слаба.

Трешње. Довози су смањени српске робе а увелићани талијански и домаће, посао је чврст тражња жива. Цена од 23—28 круна.

Вишње. Довози су мали тражња чврста цена од 40·—42·.

Поврће кромпир. Довоз смањен старом а огромно велика тражња у младом, и усљед великих довоза наступио је велики крах. Цена у младом кромпиру К 6·—7· 100 клг.

Грашак: Довоз смањен, те покрај краха наступила је опет прилична тражња.

Адреса за телеграме: **Raičić, Budapest.** — Адреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest, Centralmarkthalle.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

26. маја (8. јунија) 1903.

Поред добре понуде и живље прође цена је стара. — У промету је било 50.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 2700 каквоћа по хект. од 76 до 82 цене од 50 килограма 7 кр. 97 пот. до 8 к. — пот. потиска, продано 17.400 м. каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 8 кр. 10 потура до 8 кр. 35 п. чештанска, продано 2850 м. каквоћа по хект. од 95 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 80 п. до 8 кр. 12 п.; бачка, продано 1200 м. м. какв. по хкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од 7 кр. 92 п. до 8 кр. 12 п. — Све на три месеца.

Раж, 1050 продано м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 67 п. до 6 кр. 70 п

Јечам, продано 575 м. од кгр. од 5 кр. 95 п. до — кр. —

Зоб, продано 575 м; м. цена од 50 кгр. од 5 кр. 85 п. до 6 кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 13 кр. — п. до 16 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 17 кр. 50 п. до 18 кр. — п. српске пекмез 15 кр. 50 п. до 16 кр. — п.

Кукурув продано 600 цена од 50 кгр. од 6 кр. 20 п. до 6 кр 40 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 11 кр. 50 пот. до 12 кр. — пот.

Проја, од 5 кр. 75 п. до 6 кр. — п.

Маст, 50 кгр. 69 кр. — п. до 69 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 58 кр. 50 п. до 59 к. — п.; сушена 62 кр — пот. до 62 кр. 50 п.

Терминска продаја (шлусови).

Жито за октобар 1903.	7·64	7·65
Раж за октобар 1903.	6·50	—6·51
Зоб за октобар 1903.	5·45	—5·45
Кукурув за јули 1903.	6·29	—6·30

Књижевна вест.

Од „Илустроване историје српског народа“ са 140 слика и једном картом балканског полуострва, коју издаје Коста Мандровић у Бечу (Wien III/3. Reinerstrasse 41.) изашла је 13 свеска. Дело ће изаћи у 16 свезака по 50 потура (25 новчића), биће дакле до Преображња готово. Лепе позлатом израђене корице могу се добити за 2 круне по комаду. Претплатницима на цело дело за 8 круна шаљем књигу плаћеном поштом. Ко набави бар три претплатника, добија један примерак „Историје“ на дар. Којима је претплата изашла, нека је изволе поновити.

Старија историја горње Арбаније.

(Наставак) (5)

Тамо му се придружи Голеш (названи Дибранус, јер је овај велики део од Дибре, као турски вазал у поседу имао) те је био Скендербегу десна рука.

Кад је Скендербег прикупио 12.000 људи, науми да освоји тврђаву Петрејлу (Petrella), која лежи јужно од Тирана. Хамзи опколи тврђаву Гур и Барт (Petralba) са 3000 коњаника. Турски заповедник преда се одмах под условом да се може са опсадом слободно повући. Скендербег је међутим Петрејлу на предају приморао, те се крене пред Стелузно. Посада преда Скендербегу свога вођу Десдрота, везаног, те су тако три јужна кланца, Матија, Меридита и Кроја Скендербегу у руке пали. Сад је остао само да се осигура, источни улазак кроз Дибру а ту се и налази најтврђе гнездо од стене Светиград (преко пута код данашњег Цацика, јужно од града Дибре). Како се турска посада нехтеде на позив предати, то остави Скендербег Голеша са 3000 коњаника, да ту тврђаву блокира, а он се повуче у Кроју. У то доба имао је већ 8000 коњаника и 7000 пешадије са 200.000 дуката готови новаца. Кад се код Охрида један турски корпус концентрисао, са намером, да опсаду пред Светиградом растера, пожури се Скендербег са 100 коњаника, да ту намеру турску осујети. Кад се само глас прочуо да Скендербег долази, Турци се већ само његовог имена поплашише и натраг се повукоше.

У пролеће године 1444. пође Скендербег са 6000 коњаника пред опкољену тврђаву и заузме равницу Мори у Доњој Дибри. Међутим је наоружао Мурат II. један део војске, да Скендербега покори. Овај позове оближње деспоте на договор у Леш, а ту беше: Арианитес Топија, деспод средњо-арбанских морских обала; Ђорђе Стресиус и Гојко Балша из Мизије; Никола и Павле Дукацин; Цин Мусаки; Лек Зарија, господар Дајне; Петар Спаное херцог од Дриваста; Лука Душман и на послетку црногорски кнез Стеван Црнојевић. Млетачки гувернери од Леша, Скадра и Дурацо такође присуствоваше у тој скупштини Ова закључи, да се заједнички објави порти рат, а изабере једногласно Скендербега за врховног вођу те лиге.

Кнез или краљ, Скендербег није био никад. Владао је над Кројом, Миредитем и Матијом, доцније је придобио Дибру, Малу Мусакју, Томорицу, Мизију и друге крајеве.

Међутим заузео је Голеш Светиград, оставивши ту посаду, са 5000 људи врати се у Кроју натраг, где беше војска Скендербега сакупљена. Ово беше крајње време, јер се већ турска војска са 40.000 коњаника под вођством Али-паше, кренула. Скендербег ту војску турску не дочека, него се крене са 15.000 пред њих до Доње Дибре, распореди своју војску у виду полумесеца, тако, да је он Турке са три стране напао. Цин Музаки и Хамза за 3000 момака из заседе нападну у исто време Турке с леђа, тако, да су ови са свих страна опкољени били. Тако беху Турци до ноге потучени, оставивши на бојном пољу 22.000 турских глава, 2000 заробљених и 25 застава буду заплењене, Скендербег се својима са највећом славом врати.

За тим буде Скендербег од хришћанских савезника позват да заједнички војује у крстоносном рату против ислама. Он се крене са 20.000 људи путем Београда, но српски краљ Ђорђе Бранковић не даде му да кроз Србију прође. Већ је хтео силом да продре, ал у исто доба стиже вест, да су хришћанске војске код Варне потучене. На то врати своју војску у Арбанију.

15. јуна 1445. године добије од султана ласкаво писмо. 12. августа одбије султанове понуде, те за тим пође Физур паша са 9000 коњаника против њега. Скендербег га у Мокренском ушћу са 3500 људи изненада нападне и сву му војску сатре, 300 Турака зароби.

Мустафа паша, који је са 1500 људи у помоћ притекао, покупи остатак раштркане војске и утврди се у ушћу Мокрене, и ту заузме положај. То Скендербегу ништа не сметаше, него пође са 5000 људи преко стрмог брега, за који се држало да га нико не може прећи, те Мустафову војску нападне, потуче, и 3000 Турака зароби. Он је изгубио само 70 људи.

У исто време године 1446. заплете се у рат против млетачке републике. Лек Дукацин дао је властелника од Дајне, Лека Захарију убити, како би њихова добра присвојио. Удовица погубљенога, уступи Дајну Млетцима. Скендербег изнесе један уговор, по којем се после смрти Лек Захарије, Дајна њему уступа. Са 14.000 људи приближи се Скендербег овом граду.

Млетцима дође помоћ од деспота Душмана и Спаноса, а њихов скадарски управитељ Данило Јурић, приспе са 13.000 људи. Скендербег поседне Дајну са 5000 људи, а са остатком пође против Млетака, које потуче. Сазида тврђаву Балезе, а преда заповедништво своме нећаку Хамзи. Овај хтеде Дриваста изненада да нападне, ал беше од херцога Ангела потучен. У то мораде Скендербег да се против Турака окрене, који беху под заповедништвом Мустафа паше, са 15.000 опет против њега пошли.

Скендербег нареди Хамзи, да Дајну и даље држи опседнуту, и Марина Спаноса остави у Балези, а са 2000 људи притрчи у помоћ Арбанасима, којих беше 5000 људи, и које је Мустафа паша хтео да нападне. Код Ороши, данашње главне вароши Меридита, дође до битке. Мустафа беше са још 12 бегова заробљен, 10.000 Турака погибоше, 15 застава падоше победитељу у руке.

(Наставиће се.)

Књижевни прикази.

„Босанска Вила“. Број 8 Власник и уредник Никола Т. Кошиковић. Излази два пута у месецу. Цена на годину 8 круна Ђаци и учитељи добијају лист за шест круна Сарајево. 1903.

„Бранково Коло“. Лист за забаву, поуку и књижевност. Власник и уредник Паја Марковић Адамов Бр. 20. Карловци. 1903.

ПОЗИВ.

Овим се позивају г.г. чланови управног одбора деоничарског друштва »Рада« за издавање српских књига и новина

у редовну седницу,

која ће се одржати у недељу 1. (14.) јунија о. г.

у Руми

у канцеларији потписаног председништва у 11½ сати до подне са овим

Дневним редом:

1.) Редовни послови.
2.) Извештај председника.
3.) Избор пословође.

У *Руми* дне 26. маја (8. јунија) 1903, год.

Др. Жарко Миладиновић,
председник.

Јавна благодарност.

Добротвору српске православне цркве парачке г. Исидору Вукомиру и гђи супрузи (Темишвар), који се о Спасову дну приликом црквене славе сетише ове сиромашне цркве, и украсише је врло лепим „Небом“.

Сви чланови ове општине изјављују најтоплију благодарност, са жељом: да приложитељ скупа са драгом му породицом на многа љета поживи, и да Бог милостиви да Српству више оваких синова и кћери, који ће се својим даровима сиромашних цркви сећати.

У Парцу, 22. маја (4. јуна) 1903. год.

Јелисавета Стојановића перовођа. **Василије Поповић** председник.

Књижевне вести.

Изашла је из штампе књижица:

Какво се зло спрема у Србији?

Чланци Јаше Томића и Боже Маршићанина.

Књига износи три штампана табака и може се добити у администрацији „Заставе. Цена 20 новчића.

У наклади друштва »Рада« изишла је из штампе нова књига

ПРОБУЂЕНА САВИЈЕСТ

роман

Ал. П. Будишчева

с руског превео

Вељко Лукић-Новица

Цена 1 круна.

Књига се може добити код главног растуривача књига друштва »Рада« г. Косте Лере у Новом Саду.

За предстојеће школске испите

препоррчујемо црквеним општинама и школским властима, као најбољи дар српској деци о испитима

„НЕВЕН“

за 1901/02. годину укоричен

ЦЕНА 5 КРУНА

„МЕЂНЕВЕНЧЕ“.

Трећа читанчица од чика Јове.

Цена 40 потура.

Већим поруџбинама дајемо **30%** рабата, а исте треба упутити на

КОСТУ ЛЕРУ

главног повереника друштва „Рад“ у Нови Сад, (Ujvidék).

НАГРАДНЕ КЊИГЕ ЗА МЛАДЕЖ

За наступајуће испите као дар добрим и примерним ученицима имамо велики избор преко 250 разних наслова

НАГРАДНИХ КЊИГА

ЗА МЛАДЕЖ

од чика-Јове, чика-Стеве, браца-Јове, као и од Шмита и Хофмана и других писаца за омладину.

Нарочито нека су препоручене књиге: **Бесцен благо народа српског, најлепше српске народне приповетке из збирке славног скупљача српских народних умотворина Вука Ст. Караџића:**

Књига I. са 22 јуначке песме. Књига II. са 20 јуначких песама. Књига III. са 26 народних приповедака. Књига IV. са 14 песама о бојевима и војевању за слободу српску из године 1804—1815. Књига V. са 19 најлепших старинских јуначких песама. — Књига VI. са 25 јуначких песама из српског хајдуковања и борбе за крст часни и слободу златну.

Све ове књиге формата су велике осмине и око 10 табака. **Цена је свакој само 30 новчића (60 потура).**

Ко год више од ових књига купи **добија 50 постотака** премије у књигама по сопственом избору.

Наш велики каталог шаљемо на захтевање бадава и о нашем трошку.

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповића

2— 351 Нови Сад.

У издању друштва „Рада“ изишао је 16. број

НЕВЕНА

Чика Зиајовина листа

Цена је „Невену“ на годину 6 круна на две трећине године 4 круне, на једну трећину године 2 круне. — Претплата се шаље једино администрацији „Невена“ у Нови Сад.

☛ Још се могу добити сви бројеви од 1902. и од ове године.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Свима сродницима, пријатељима и познаницима јављамо тужну вест да нам се наша мила и непрежаљена кћи односно сестра

ЛЕПОСАВА ВУКАНОВА

срп. нар. учитељица V. и VI. разр. у Новоме Саду

после дуге и несретне боље дана 23. маја (5. јуна) у својој 32 години у вечност преселила, и да је њено тело уз велико саучешће многобројног грађанства дана 24. маја у св. алмашкој цркви опојано, а за тим алмашком гробљу матери земљи предато. Том се приликом имамо особито захвалити Високопречасном г. Милану Ћирићу окружном проти новосадском као и пречастној господи свештеницима: Захарији Станковићу, г. Вељку Миросављевићу, г. Ђури Велићу, протином капелану г. Јовану Мушицком и г. Никанору Чобановићу ђакону, који су својим присуством и дивним појањем тужну светковину увеличали. Исто се тако захваљујемо г. Петру Попадићу црквено-школском председнику новосадске општине, као и г. Александру Јорговићу школском надзорнику, г. др. Лазару Станојевићу управитељу српских народних основних школа, као и г. Аркадији Варађанину, управитељу више девојачке школе, а и свима госпођицама наставницама више дев. школе, које су својим присуством ову тужну светковину увеличале, и милу нам покојницу до њене вечне куће са својим ученицама испратиле. Врло се лепо захваљујемо професору више девојачке школе г. Мити Ђорђевићу, који је са својим ученицама на опелу на хору појао Не мање захваљујемо се и збору српских новосадских учитеља и учитељица, који је своју колегиницу достојно ожалио издавши од своје стране њену посмртницу и приложивши — у име мртвачка венца — на српски учитељски конвикт у Н. Саду свако по једну круну. Тако исто се захваљујемо госпојицама учитељицама, које су заједнички са својим ученицама купиле и дале направити врло диван венац од природна цвећа, који је био тако велики да је био обмотан око целог сандука и уз њега трака са златним натписом.

Од свег срца се захваљујемо госпођици учитељици Даринки Калићевој која се на гробу са врло лепим и дирљивим говором од наше миле покојнице опростила, чиме нам је у неколико преголему тугу ублажила. Уједно се врло лепо захваљујемо ученицима VI. разреда гимназије новосадске, који су при спроводу врло дивно и складно појали. Захваљујемо се даље новосадском многобројном грађанству, које је нашу покојницу до гроба испратило.

Врло велика хвала нека је честитој новосадској црквено-школској општини са на челу јој ваљаним председником г. Петром Попадићем, која нам је за погреб све нужно бесплатно уступила, а за цело време тешке болести нашој милој покојници свагда целу и неокрњену плату издавала, а њој заменицу из својих прихода издржавала.

Још једном изриче свима своју захвалност у Новом Саду 27. маја 1903.

ожалошћени отац:

Јоца Вукан

380 *са ожалошћеном породицом.*

Књиговођа и Кореспондент

44 година стар

говори и пише српски, француски, немачки, мађарски, бугарски и прилично талијански, говори нешто грчки и турски — тражи ма какво место.

Исти се је занимао неко време и као приватан учитељ горњих језика.

Поштанске понуде молим под „J. E. P.“ Semlin poste restante. 1—1

ПЕРО ДЕСПИЋ

Главно заступништво Краљ. Српске Извозне Банке за Аустрију, повереник Српске повртарске задруге у Новоме Саду за Аустрију и Немачку.

БЕЧ, Obere Donaustrasse Nro 93.

Адреса за брзојаве: DESPIĆ, Dianabad — Wien.

Прима у комисион све земљорадничке и др. производе (као: жито, суве шљиве, пекмез, воће, јаја, коже итд.) — Врши набавке за рачун Срба увозника у свима фабричким производима. Даје обавештења сваке врсте. Услуга кулатна. Провизиона стопа умерена.

Адреса за пошиљке: **Pero Despić,** II. Obere Donaustrasse 93. Wien Staatsbahn. 343 8—

ПОЉСКО ДОБРО

од 200—500 катастралних јутара (1600□ хвати) желим да купим у сремској жупанији, или пак у Србији близу Дунава или Саве.

Понуде нека се пошаљу на адресу

Дра Мих. Продановића

адвоката

375 3—3 **у Новом Саду.**

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стоваришту

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ „Gummibänder“

по најефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину, да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих виногради

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,

велепоседник виногради и американског ложњака.

10—15 321 **Нови Сад.**

ИЗВРСНО СВЕЖЕ

ПОВРЋЕ и ВОЋЕ,

зелен грашак шећерац, крунац у мехунама, ротквице месечарке, келерабе, першуна, шаргарепе итд.; трешања, вишања, крушака и т. д,. шаље се у малим количинама поштом у котарицама (Postcolli) до 5 кила повуком (per Nachnahme). — У таковој пошиљци могу више врсти воћа и поврћа упаковано бити.

Бирано поврће и воће бере се и одмах се пакује у баштама наших задругара-произвађача, да свеже приспе до опредељена места.

Ценовник шаљемо на захтев бесплатно. Цене су врло умерене. (Произвођачке цене.)

Препоручује потрошачима

Српска повртарска задруга

4— 347 **у Новоме Саду.**

Нашим трговцима на селу, у којим нема воћа и поврћа, уступали би заступство уз лепу провизију да купе налоге, па да робу за њихове муштерије преко њих шаљемо.

ДАНАС, 29. МАЈА И СВАКЕ НЕДЕЉЕ

У ВАРОШКОЈ РЕШТАУРАЦИЈИ НА ДУНАВУ

КАРЛА ЗАПЛЕТАЛА

ВОЈНИЧКИ КОНЦЕРАТ

ГЛАЗБЕ 70. ПУКОВНИЈЕ.

Почечак у 5 сати по подне. У вече игранка.

Улазница за концерт **20 новчића**, а улазница за игранку **30 новчића.**

После подне купљене карте имају своју важност за игранку.

Приређивачи игранке су господа: Павле Булић, Виктор Хубер, Петар Шефер, Леополд Шмит, Антон Векер, Коста Толзон, Валентин Вил, Карло Шетало, Јован Кајор мл., Виљем Папаји, Фердинанд Шрам и Фрања Мудрох.

За добру кујну и изврсна пића, као и најтачнију послугу јамчи са високоштовањем

335 5—6 **КАРЛО ЗАПЛЕТАЛ,** гостионичар.

ЕКСПОРТ НАМЕШТАЈА

26—50 243 и

посредовање директног купа за бечки намештај

М. ДИМОВИЋ

Wien, V. Schlossgasse Nro 18.

Ценовници бадава и франко.

Највећи добитак је у случају 600000 марака	Објава среће	За добитке јамчи држава

Прво вучење 18. јуна.

ПОЗИВ НА УДЕЛОВАЊЕ

у изгледу на згодитке, велике лутрије за коју држава Хамбург јамчи, у којој се мора за извесно

11 милиона 306.390 марака добити.

Главни добитци ове корисне новчане велике лутрије сљедећи су: **као највећи згодитак је у срећном случају 600000 марака**

1 премија	од 300,000	М.	1 згодитак	од 40,000	М.
1 „	„ 200,000	„	4 „	„ 30,000	„
1 „	„ 60,000	„	5 „	„ 20,000	„
1 „	„ 50,000	„	2 „	„ 15,000	„
2 „	„ 40,000	„	16 „	„ 10,000	„
1 „	„ 35,000	„	55 „	„ 5,000	„
1 „	„ 30,000	„	103 „	„ 3,000	„
1 згодит.	„ 100,000	„	155 „	„ 2,000	„
1 „	„ 80,000	„	616 „	„ 1,000	„
1 „	„ 60,000	„	14 „	„ 500	„
1 „	„ 50,000	„			

1022 згодитка по 400 марака.

Ова лутрија, која је подељена у 7-класа има свега 115,000 срећака са 55,755 згодитака и 8 премија, те тако скоро свака друга срећка мора за извесно добити.

Пажње је вредна та околност код ове лутрије, да се премије, код сваке класе могу добити, а не само код последње, као што је то досад било.

Највећи згодитак је у случају среће у I класи 50,000 марака; II. класи 55.000 марака; III класи 60,000 марака; IV. класи 70,000 марака; V. класи 80 000 марака; VI. класи 90,000 марака у VII. класи 600,000 марака.

За прву класу вучење је званично установљено

ЗА 18. ЈУНИ 1903.

Цене срећкама, у I. класи, којима је вучење званично одређено, коштају: Цела срећка 7 марака; пола срећке 3·50 мар.; четврт срећке 1·75 марка.

За даље класе, цена срећака, као и са државним грбом снабдевене извлачне планове, шаљу се на захтев бадава и плаћеном поштарином.

Свакој мојој муштерији после извлачења шаљем званичне листе о извученим срећкама.

Исплаћујем и разашиљем добивене своте тачно и под чувањем тајне.

За поручбине молим одма

а најдаље до 18 јуна п. р. о. г.

по поштанској упутници новце послати са поверењем

на банкарску кућу

САМУИЛА ХЕКШЕРА стар

380 9—10 у Хамбургу.

У СРБИЈИ ПРОДАЈЕ СЕ

угледно пољско добро (имање) пза вароши Ниша код варошице Беле Паланке, кроз исто пролази железничка пруга и на самом добру (имању) стаје воз на својој постаји код железничке стражаре бр. 35, а поред имања протиче велика река звана Нишава.

Добро (имање) је пространо 600 ланаца и то 300 ланаца зиратне земље оранице и 300 ланаца под лепом чистом растовом шумом (гором). Шума (гора) је дебљине разне од 5 сантиметара па на више. На истом имању постоји:

Један млад шљивар шљивик са 3000 дрвета шљива зване мађарке (пожаге).

Један млад шљивар шљивик са 500 дрвета шљива зване тургуње ранке.

Један воћњак са 500 дрвета окаламљених јабука и крушака од најфиних сората.

Један салаш (кош) нов од летава са шупом преда се дуг 30 метара, широк 2 метра, ширина шупе 4 метра.

Једна житница (хамбар) 12 метара дуг 7 метара широк са 6 оделења и шупом преда се.

Две штале са бунаром нове за марву (стоку) свака је 27, метара дуга и $7^1/_2$ метара широка

Једна кућа зидана од тврдог материјала са 6 соба, 2 кухиње, 2 ходника, једним предсобљем и подрумом.

Исто је добро (имање) сво засијано разним усевима што даје прилику и могућност купцу да се лично увери о каквоћи земље и успевању усева.

Цена је врло умерена и услови за купца повољни. Обратити се ваља

Будимиру К. Раденковићу члан фирме. **Д. Ђукановић и Комп.** трговци у Београду.

Кости В. Ракићу и Брату у Јагодини. или **Кости В. Ракићу** у Белој Паланци.

264 15—20